

90. Prehľad učiva

1. **Hudobné pojmy:** zápis nôt v husľovom, altovom, tenorovom a basovom kľúči, viactaktové pomlčky, dĺžky nôt a ich zoskupenia, v taktoch (dvojdielne delenie, triola, ligatúra, bodka za notou, dvaatridsatinová nota a pomlčka), pravidelné a nepravidelné delenie nôt
2. **Enharmonické tóny:** zámena enharmonických tónov
3. **Základné rozdelenie stupníc:** diatonické, chromatické a celotónové, zvláštne (pentatonická), stupnice cirkevné
4. **Intervaly:** základné a odvodené, vrchné a spodné, harmonické a melodické
5. **Hudobné pojmy:** kvintakord zväčšený a zmenšený, hlavný a vedľajší, kadencia, septakord a jeho obraty, transpozícia
6. **Hudobné názvoslovie:** con brio, maestoso, subito, tempo primo, tutti
7. **Hudobné nástroje:** spinet, mandolina, ukulele, kastanety, transponujúce nástroje, organológia
8. **DEJINY HUDBY:**
 - Renesancia:** madrigal, moteto, omša, skladatelia Giovanni Pierluigi da Palestrina, Orlando di Lasso
 - Baroko:** baroková suita, sólová sonáta, triová sonáta, concerto grosso, sólový koncert, oratórium, kantáta, skladatelia Antonio Vivaldi, Georg Friedrich Händel, Johann Sebastian Bach
 - Klasicizmus:** symfónia, koncert, komorná hudba, sonáta, vokálno-inštrumentálna hudba, skladatelia Joseph Haydn, Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven
 - Romantizmus:** symfónia, symfonická báseň, komorná hudba, capriccio, nocturno, pieseň bez slov, prelúdium, impromptu, vokálno-inštrumentálna hudba, skladatelia Carl Maria von Weber, Franz Schubert, Hector Berlioz, Felix Mendelssohn-Bartholdy, Robert Schumann, Fryderyk Chopin, Franz Liszt, Richard Wagner, Bedřich Smetana, Johannes Brahms, Piotr Iljič Čajkovskij, Antonín Dvořák, Zdeněk Fibich, Gustav Mahler, Ján Levoslav Bella
9. **Hymna Slovenskej republiky**
10. **Hudobné festivaly:** Pražská jar, Bratislavské hudobné slávnosti, Košická hudobná jar

89. Hudobné pojmy

absolútma hudba využíva čisto hudobné prostriedky (melódiu, harmoniu, dynamiku, hudobnú formu a pod.), skladateľ sa neusiluje o mimohudobnú predstavu, ani o výjadrenie určitého deja

akustika – náuka o zvuku, jeho vzniku, šírení a vnímaní, zaoberá sa tiež kvalitou zvuku v koncertných sieňach a budovách, kde sa interpretuje hudobné dielo

alikvótné tóny (čiastkové tóny) znejú spolu so základným tónom (napr. pri chvení struny alebo vzduchového stĺpca nástroja); počet a sila alikvótnych tónov ovplyvňujú farbu tónu

aulos – starogrécky dvojijazýčkový dychový drevnený nástroj

basso continuo (číslovaný bas) je spôsob

zápisu, v ktorom je vyznačená melódia iba v basovej polohe, a pod každou notou sú doplnené číslice a posuvky,

ktoré vymedzujú stavbu akordov

bel canto (krásny spev) technika spevu, ktorá kladie dôraz na krásu tónu, od speváka vyžaduje dokonalú prácu s dychom a tvorenie legatového tónu

bouré (vysl. buré) – francúzsky tanec ľudového pôvodu v 2/4 alebo 4/4 takte s predtaktímem

césura – oddych, krátká pauza medzi dvomi frázami alebo motívmi, okamih nádychu pri speve, v notovom zápise sa značí šíkmou čiarkou

divertimento – viacčasťová hudobná skladba zábavného charakteru, názov pochádza z talianskeho slova divertimento = zábava

dvojhmat – súčasná hra dvoch tónov prstami jednej ruky na tom istom hudobnom nástroji

chanson – v renesancii vokálna skladba komponovaná v národnom jazyku

chorál – jednohlasý (obvykle duchovný) zborový spev, bez sprievodu hudobných nástrojov

imitácia – napodobenie motívu alebo témy v inom hlasene

inštrumentácia (orchestrácia) – technika využitia možností hudobných nástrojov pri komponovaní skladby alebo prepis pre iné nástrojové obsadenie

cantiléna (po taliansky cantilena) – sólová melódia alebo ďalší melodickej úseku spevneho charakteru

koncertantný štýl – jeho základom je uplatňovanie protikladných prostriedkov, najmä striedanie sólového nástroja s orchestrom, dvoch zborov, sólového hlasu so zborom alebo striedanie vokálnych a inštrumentálnych časti v skladbe

kontrapunkt – náuka o spájaní dvoch alebo viacerých samostatných melodických hlasov do jedného celku, príčom sa dbá i na súzvuky, ktoré spojením týchto melódii vznikajú

luby – bočné steny strunových sláčikových a niektorých brnkacích nástrojov, ktoré spájajú vrchnú a spodnú dosku nástroja (veko a dno)

minuetto – menuet (trojdobý tanec)

missa – omša

nátlisk – dlhodobým účelným cvičením získaná citlosť a sila svalstva pier pri tvorení správneho tónu na dychových nástrojoch

ossia – označenie miesta v skladbe, ktoré môžeme zahrať ľahšin alebo ľahším spôsobom, nad daným úsekom je uvedený ďalší notový zápis (väčšinou ľahší)

ostinato – stále sa opakujúci melodický alebo rytmický motív v jednom hlasene

passacaglia – kontrapunktická variačná forma barokovej hudby

passepied (paspié) – tanec z Bretónska, známy od konca 16. storočia

pastorale – inštrumentálna skladba, ktorá má charakter pastierskej melódie, alebo všeobecne skladba s charakterom prírodnnej liryky

pentatonika – systém päťtónovej stupnice

polonaise – polonéza (trojdobý tanec)

programová hudba vystihuje hudobnými prostriedkami mimohudobný dej alebo myšlienku (Bedřich Smetana – Má vlast)

rigaudon (vysl. rigodón) – francúzsky tanec

singspiel (vysl. zingšpíl) – spevohra, ľahší žánr opery, obsahuje spievane árie, ktoré sú doplnené hororenými dialógmi

taktovanie – súhrn základných pohybov rúk, ktoré vymedzujú tempo, metrum, rytmus a dynamiku skladby

vlačlas – hudobný prejav, ktorý vzniká súčasným zmením dvoch alebo viacerých rôznych hlasov